

FELSŐ-ZEMPLÉN

TÁRSADALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐSÉG: Hova a lap szellemi részét illető minden közlemény intéződjé: Török-utca 220 szám.	Kéziratok nem adatnak vissza. Bérmentetlen levelek nem fogadhatók el. — Nyílt-tér soronként 20 kr. — Hirdetések jutányosan számíthatnak.	ELŐFIZETÉSI DÍJ: Egész évre 4 ft. Fél évre 2 ft. Negyed évre 1 ft. Egyes szám ára 10 kr.	KIADÓHIVATAL: Hova az előfizetések, hirdetési és nyílttéri díjak küldendők: Landesman B. könyvnyomdája.

Civilisatio és humanismus.

Irta: *Bartus Gyula.*

Ha mi fővárosiak rendes esteli sétánkat végezve egy-egy utcáson elkanyarodunk, mindenfelől az estilapok árusítóinak hangos kiáltásai érik fülünket s önkénytelenül tudomásul vesszük az illető lapnak „saját külön” sensatioját, mely itt vagy ott történt és — a lap ára 1 krajczár!

És igen mulattató, a mint egy-egy élelmes elárúsító egy vagy más reklam módszer felhasználásával iparkodik a közfigyelmet magára terelni, mert: „szemesnek a világ!” s ennek kapcsán sok humor és „szellemi szikra” születik meg.

Ámde annál szomorubb, hogy csaknem kivétel nélkül az ilyféle hírek járják: többszörös rablógyilkosság . . . borzasztó gyilkosság . . . rablógyilkosság . . . gyilkos anya . . . gyilkos apa . . . vagy pedig az enyhébbek közül: nagy betöréses lopás . . . rablás . . . nagy sikkasztás . . . vérengzés . . . véres verekedés . . . stb. stb. egyszóval egyes oly szenzációk, a melyek nélkül most már nincsen, nem mulik el egy nap sem.

Hát — mondják — mindenben óriási léptekkel haladunk. Fájdalom, a haladás semmiben nem konstatalható jobban, mint a demoralizáció, a csalás, sikkasztás, rablás, gyilkosság és hasonló büntények terén!

Általában ezen állapotot — némi joggal — a civilizáció érdemeitől róják fel. En ezzel együttesen — s talán túlnyomólag — a tulhajtott humanizmust okolom: lássuk miért!

Mellette vagyok minden haladásnak, mely hivatva van az emberiséget természetes fejlődésében előbbre vinni: mellette vagyok mindennek, mi a népeket egy szisztematikus sorrend szemeltartásával — fokozatosan —

segíti előre; ámde distingváljunk: a haladást én a szónak igazi, tehát nemesebb értelmében veszem, vagyis olyformán, hogy a milyen arányban halad, fejlődik az emberiség a jóban, ugyanazon arányban kellene visszaféjődni a rossznak; és hiába állítja bárki, hogy minden akció reakciózt szül, én ezt így egyszerűen odavetve nem fogadom el, mert ha lehet tenni az egyik mellett, ugyanez lehet és kell a másik ellen!

Ámde mit tapasztalunk? Amnyira igénybe van véve figyelmünk ama törekvésünkben, hogy minél civilizáltabbnak látszassunk, amnyira ráfizetünk egymásra a humanismus terén, hogy a nagy chaosban eltévesztjük és elveszítjük a valódi humanismus intenciójának azon vezérfonalát, mely a közmorál és közbiztonság megszilárdításához vezet! Közmorál, közbiztonság! ugy van, ezek hiányából ered mindaz, mi állandó témája a közönségnek s a lapoknak s ha így haladunk, a mellett, hogy e két szó apokrif fogalom leend, a tisztességes elemet odakényszeríti, hogy a mindennapi imában mindennapi közbiztonságunkért is kell majd könyörögnünk.

Soha a civilizációknak és humanismusnak annyi kinövését mint most!

A civilizáció nyomán mindenütt ott találjuk ennek szörnyszülöttjét: a nagyást. Mert már úgy hisszük, e nélkül amaz nem teljes, sőt talán nem is létezhetik, lépést kell tartani a közszellemmel, mert a ki nem „nagyoz”, nem chie, nem tudja mi „psütt”, nem „comme il faut” stb. az nem társadalmi tényező, nem civilizált ember és — legyen bár mintaképe a becsületesség, tisztesség és szerénységnek — nem érvényesülhet, mert „műveletlen paraszt!”

Hol is vagytok ti boldog idők, mikor még léteztek „tekintetes” urak?! Bezzeg

most — a nagyságos világban — szinte sértésszámba megy, ha valakit per „tekintetes ur” merészelnek titulálni. Héj, pedig abban a „tekintetes” világban a tisztesség és becsületről de más fogalmak uralkodtak! Azelőtt ha egy-egy tisztességes családban akadt valamelyes tolvaj vagy másfajta gazember, annak hire ivadékról-ivadékra elrettentő példa gyanánt szállott a családban; ma? . . . nos, ma a családok a bűnöst s a család hírnevét legvégső esetben a tébolydában iparkodnak rehabilitálni.

Hány nagyságos tolvaj, sőt rablógyilkos is került már a vádlottak padjára!

De hát igaz, a vádlottak padja is egészen más ma, mint régen volt. A mikor még ennek veszedelmes közeli szomszédja a deres volt s a 25 nemcsak a jubiláris évek s az ezüst menyegzők, hanem a fűző botítotték kiszabásánál is szolgált egységül, akkor bizony még keserveesebb volt az állapot, mint ma, midőn — hála a tulhajtott humanizmusnak — csak az van hátra, hogy a gonosztevéket ruganyos pamlagra iltessék.

Nekem a valódi humanizmusról mások a fogalmaim. Legyen humanismus; ezt eltörölni senkinek sem lehet sem jogában, sem szándékában; ámde érvényesítsük azt ott és addig, a hol és a meddig a bűnös egyénért nem szenved a társadalom egésze.

Ma a kézrekerülő tolvajok, rablók és gyilkosok a leghumanusabb bánásmódban részesülnek, amnyira, hogy legtöbbje a börtönben existenciáját biztosítja látja; élvezhető, talán eddig szokatlan jó élemezésben részesül, tisztaság és gondozás tekintetben a pedanteriáig el van látva, egészségi állapotáról az orvos naplót vezet . . . egyszóval eléggé kellemes és gondtalan otthont talál. Ezek után — kérdem én — nem-e természetes, ha a mai világban, midőn az

TÁRCA.

Mulandóság.

Oh mi nehéz meghalni! Elválni az élettől, a napvilágtól, mely oly ragyogó és pompás; a virágoktól, melyek oly illatosak, csodaszépek s kedveseinktől, kiket annyira szerettünk. Meghalni, — meghalni — nagyon nehéz! nagyon szomorú. Miért kék, derült az ég boltozatja; miért zöldel a rét; báronyos a fű, dalos a madár, himes, tarka szárnyu a lepke, ha azt többé lecsukott szemünk nem látják? Aludni, örök álmot, hat lábnai mélyen. Aludni és nem érezni semmit és nem tudni semmit. A szív verése megáll, az élet meleg lüktetését megdermeszti a halál hideg lehelete, érzéketlenül, háborítlanul aludni hat lábnai mélyen! Ah, meghalni nagyon nehéz, fiatalon reményekben gazdagon, midőn az élet küzdő pályája áll előttünk, melynek harezára törekszük lelkünk tettereje, minden boldogságunkból fel nem zavartatánk még, mert nem esalódánk, midőn kedveseink kétségbeesve állanak körül, hogy könyeikkel tartsák vissza az elszálló távozó lelket, midőn az élet oly reményteljes, bűbajos szép, midőn a földhöz köt le szívünk vágya, boldogsága, akkor elválni mentől, itt hagyni mindent örökre, — akkor meghalni nagyon nehéz — és ez a halál nagyon, nagyon fáj.

A nehéz aláhulló bordó függönyöket meglebentí az esti szellő s a lehanyatló nap bucsu su-

gara a redőzetten keresztül bujva, halvány rezgő foltot vet a haldokló tiszta hideg homlokára . . . Fekete fürtös fejecskéje megmozdul a fehér párnákon, s halk nyögéssel veti fel bágyadt szeméit. Oh ezek a szemek még nem régen mosolyogtak és menyországot ígértek teremteni már itt a földön, egy üdvözülni vágyó számára. Azok a fekete kondor fürtöcskék vidáman röpködtek körül a rózsás, derült arezot és a piros ajkák esovegtek, daloltak, kacagtak. Hol a csengés? Hova lett a dal? Mi némitja el a kacagást? Miért halvány a mindig ragyogó arez? Mert az a hatalmas, kegyetlen esontember pusztító leheletével kioltja az életet és követeli a testet, mellyel a természet neki tartozik . . . Meg kell halni, meg kell halni . . . A leány tudja, éri ezt jól. A bucsuzó napsugár mindent kibeszél. Ma utoljára látja még — holnap már? Nyögve jajdul fel, átlátszó kis kezét szívére szorítja.

Egy kisírt szemű nő siet hozzá a jajszóra, megsimítja homlokát. A beteg leány felsóhajt. Ma még? — holnap már? És indulatos hevességgel taszítja el a dédelgő, ápoló kezét . . . Azután megbánja, utána nyul, forró kiégett ajkaihoz vonja . . . Anyám! A nő feléje hajol, „Jobban vagy, édes?” A beteg esendesen int fejével, „Jobban, jobban, nagyon jól!” — és utána gondolja magában — örökre jól. Kis asztalkáján mellette ibolyacsokor illatozik. Busan tekint kedvenceire. Lázás, forró kezeibe veszi a kis virágokat, s melán tekint rájuk. Nem is oly régen, sok sok ibolyát szedett ő maga. Tele volt a haja, a keble, a köténykéje. Hisz oly nagyon szerette az ibolyákat! Es a kis virágok sötéték

szemeikkel réamosolyogtak, illatos kelyheikkel őt gyönyörködtették, hozzá simultak, keblére borultak, hisz úgy szerette őket. Volt is ibolyája mindég. Hódoló elhalmozták vele a kedves művésznőt. Lesóványodott, halvány kezét bágyadtan bocsátja le a takaróra. Felnyílt kezét sötét szeméi csodálatos tüzből égnek. Maga előtt látja a szinpadot, a forró deszkákat, felette nagy aranyos esillárok hintik be keeses hajlongó fejecskéjét sugárzó fényükkel, míg szívet csodálatos érzélem dagasztja, slágy hangjával dalba kezd. És a miket énekel, énekel lebilincselte szemét egy mélytűzi esillagpár. Megremegett. Kicsiny kezeit meghatottan kulesolta össze. Olyan keeses, olyan üde volt, mint egy érintetlen kis virág. A közönség tetszése zajos tapsviharban zugott fel s a sötét hypnotizáló szemek birtokosa egy ibolyacsokort vetett le a szinpadra. A kezdő művésznő felkapta, örömragyogással szívéhez szorította s azóta szereti olyan nagyon az ibolyákat. Istenem, hogy elrepült ez a boldog idő! Álom a boldogság, röpke, tarka álom, vigyáznunk kell, nehogy egy óvatlan pillanatban örökre veszítsük, remegve kell őriznünk és féltelnünk. Pedig milyen jó, boldognak és fiatalnak lenni! Oh, szép tavasz, arany ragyogás, röpke fiatslág, boldogság édes féltett álma.

Lázás, izzó arczára tapasztja kezeit. Halántékán lüktet a vér, szinte kipattanással fenyegetve az átlátszó halvány, finom bőrt . . . Felsóhajt. Felnyög. Álom? Igen, örök álom — a halál. Valjon sírjára elküldi-e kedvencez virágainak koszoruját? Halk, faldokló zokogás fogja el. Mitsen használ az anya esítító dédelgetése, keserű könnyei végig-

erkölcsök megbírálása hova-tovább lazább alapról kezd kiindulni, az erkölcsileg ingatag egyének a két irányu életut: a tisztességes — de fáradságos — munka és a tisztességtelen — de könnyebb — léha élet közül, mely rendszerint első lépcsőfoka a börtönek, ez utóbbira lépnek inkább?! Hiszen ez már manapság oly egyszerű!

A társadalom művelt rétegeiből kikerülő gazemberek részére pedig a humanizmus már a törvény útján eleve gondoskodik a büncselekmények definíciójánál, a hol a bűntények minősítésében a legfinomabb nuençcek is feltalálhatók: ilyenek pl. a jogtalan elsajátítás, sikkasztás stb.

Sikkasztás!... mily elegánsan hangzik ez; már szinte előre megkülönbözteti az „uri“ sikkasztót az utszéli tolvajtól, pedig hát mindkettő egyformán zsivány, ki lop! Igaz, a társadalom talán a maga bűnét is iparkodik ezzel enyhíteni, mert hiszen az impulsust nem mindig egy és ugyanaz a körülmény vagy lélektani indok adja meg, a mennyiben a „közönséges“ tolvaj sokszor ő rajta kívül álló körülményeknél fogva van mintegy reakényszerülve a lopásra, míg viszont az „uri“ sikkasztó legtöbbször csak azért esik a „jogtalan elsajátítás“ bűnébe, mert a fentebb kifejtett alapon a társadalomban tényező akar lenni, ki az ezzel járó kívánalmaknak önjerejéből megfelelni nem képes, de mert mégis felszinen akarja magát tartani, ott veszi a hozzávaló s a czél által szentesített eszközöket, a hol találja és — sikkaszt.

Sajnos, hogy az ezenfajta sikkasztókra vonatkozólag, kétféle vélemény uralkodik. Egyik a társadalom kényszer terhére írja a sikkasztást s ezt enyhítő körülményül tudja be a vétkesnek; a másik — igen helyesen — az illetőnek intelligenciáját, tehát az ebből várható nagyobb megfontolási képességet követelve, súlyosbító körülménynek veszi.

De bármi is legyen a büntény indító oka, egy lényeges momentumot nem volna szabad figyelmen kívül hagyni s ez az, a mit tulajdonképen a valódi humanizmus egyik sarkalatos elvül kell tekintenünk: megítélni s megtalálni azon határt, hogy a humanizmus, mit rendszerint az emberi nemes érzés, — a szájalom — sugalmaz, meddig fejleszhető és alkalmazható a bűnös-sel szemben, a nélkül, hogy az kifelé — a nagy társadalom ingatag erkölcsi rétegeire — esábitó hatással ne legyen! Mert tény, hogy a bűnösök számbavehető része „gusz-

tust“ kap s egy kis erkölcsi bukás árán keresi az utat és jogot a humanizmussal jól kibélelt börtönbe, hol legalább egyideig gondolatlan és kényelmes életet találhat.

Itt azután az illető egy új légkörbe jut; hall és tanul sokat. Találkozik önmagánál nagyobb bűnösökkel, kik rutinitább gonosztevők és talán hivatva vannak „mérészet és nagyot“ is alkotni, de esetleg már kisebb „művelten“ rajtavesztettek, miből mindenesetre okultak, hogy máskor annál óvatosabbak és körültekintőbbek legyenek. Ezekkel amaz megösmékedik, megbarátkozik s mire kikerül, az egyszerű csirkefogó mint rendszeresen betanított betörő, rabló kerül ki; a társadalomra nézve elvész... elmerül a bűn posványában. Hány hitvány, egyszerű tolvaj, kinek a törvényről sejtelve sem volt, kerül ki, mint kész, raffinrozott törvénytudó a fogházakból!

Hát, azt kérdelem én, hol és mi czímen van joga annak, ki előtt a más vagyona és élete sem szent, ki más a vagyonától vagy életétől megfosztani merészkedik, mondom, mi czímen van joga ennek elvárni, sőt talán megkövetelni, a humánus társadalomtól, hogy ő neki mindezekért gondtalan életmódot, jó ellátást és kíméletet nyújtson?!

Nem mondom, hogy a régi „szemet szemért, fogat fogért“ elvre és módszerre térjünk vissza. Amde viszont ne is oda törekedjünk, hogy a gazember a börtönben minél jobban találja magát; hanem igenis éreztessük vele — bűnéhez mért arányban, — hogy a raboskodás kényelmetlen és kínos kenyér; sőt a felmerült esetekből kifolyólag még attól sem rettenek vissza, a modern társadalmi nyílt felfogással szemben kijelenteni, hogy a humanizmusban elbizakodó reniten rakoncátlan gazemberek a régi időben oly igen szépen bevált „huszonötös“ mívelettől sem kíméltesse meg!

Ma a gazemberek tudják, hogy „odabenn nem fáj semmi“; azt pedig senkisémm vitathatja el, hogy a testi fenyték a leghatásosabb gyógyszer. És miért ne tehetné súlyosabban a kezét a törvény egy-egy oly gazemberre, ki például emberéletet oltott ki, megfosztva gyalázatos és embertelen módon esetleg egy egész családot kenyérkeresőtől vagy pedig egy emberéletet át véres verejtékkel szerzett kis vagyonkájától!

Le a tetszetős álarczezal! mert csak álhumanizmus az olyan, mely egy bűnös iránt elpazarolt túlságos jóindulatért az egész társadalmat juttatja bizonytalan helyzetbe; bizonytalaná teszi a tulajdon és a lét

fogalmát s rettegésben tartja — különösen a főváros területén — a békés természetű és a mindennapi anyagi léttel küzdő becsületes polgárokat; mert hiszen egy-egy ilyen fajta újságcikk élénk állítja a „memento mori“-t, ki tudja, melyikünk kerül holnap sorra!

És nem merithetnek-e a gazemberek biztatást és bátorságot egyrészt már a főváros főkapitányának havi jelentéseiből, melyek szerint például a mult december vagy az elmúlt január hóban a büncsetek száma hónapoként — csak a főváros területén — meghaladja a másfélezret és ennek dacára jelentésében mégis azt mondja a főkapitány, hogy a közbiztonsági állapotok „kielégítő“! Hát — edes jó Istenem — mennyi szükséges a naponkénti 50 bűntényen felül, hogy a közbiztonság „kevésbé kielégítő“ vagy pláne „kedvezőtlen“-nek legyen mondható?! Hát hiába; ide juttottunk, itt vagyunk, hála neked óh tulhajtott humanizmus!

No de eddig és ne tovább! Próbáljuk már meg egyszer nem a gonosztevőknek, hanem a nyugalmas, tisztességes emberiségnek pártját fogni; értesítsük meg s éreztessük a gazemberekkel, hogy a börtön és fegyház nem menház az erkölcsi rokkantak részére, hanem purgatorium, melyben az arra rászolgáltak alatt alágyujtják a gyehenna tisztító tüzet; szóval a börtön nem megnyorszag, hanem pokol és én bizton remélem, hogy kevesebb tulhajtott humanizmussal és több energiával és szigorral kedvezőbbé tehetjük — a miről gondoskodni egyébként a törvénynek amugy is kötelessége — a személy- és vagyonbiztonság kérdését.

Amde ezzel egyidejűleg a társadalom maga is tegyen a saját érdekében annyit, hogy egyrészt ne kímélje a gonoszt, másrészt nagyzási hóhortjával ne kergesse tulhajtott követelésekkel a bűn örvényébe az olyanokat, kik erkölcsileg gyengek a társadalom igényeivel s kívánalmaival szemben. Egyszóval, tegye ilesőbban hozzáférhetővé az egyének a társadalom összeségét s becsülje inkább, semhogy kizárja az olyat, ki szerényebb vagyoni viszonyaival a modern igények mólóh-ját bűnös módon táplálni nem vállalkozik. Itt a társadalom még azon igazán humanus szerephez is jut, hogy emberéletet is sokat menthet meg; kevesbitve az öngyilkosságok szomorú számát!

S ha ez meglesz, ha a társadalom — saját érdekét jól felfogva — nem czélté-

peregnek arcán, küzd a halállal és nem akarja magát megadni annak.

Élni! Élni! Élni!

* * *

A nap végső sugarai esuhannak az ágy függönyeinek bitoráról. A lehulló, nehéz redőzet meglebben, halk szellemszerű suttogással és mellőle fiatal leányka lebeg el.

Hosszu aranyhaju fényt terjeszt maga körül, szemei kék, derűlt, mint Attika fölött az ég. Tündöklő mosollyal lép a haldokló ágyához s a kezében levő lilomágat szíve fölé emeli.

„Az anyém ő,“ suttojják szép ajkai lágyan. „Az anyém ő! mert szíve ártatlan, szép, tiszta és küzdelmes, csábokkal telt pályáján is hű maradt hozzám, az ártatlansághoz. Én magamnak követeltem őt az istenektől!“

Egy edes kacagás hangzik fel a függönyök közül és pajkos gyermekfő tekintet ki a redőzet bitorából gunyosan mosolygó ajkakkal, nevető szemekkel, míg aranyfürtjei vállát verdesik. „Mondj le róla!“ — szól az ártatlansághoz, mialatt iját és nyilat, ezen megszokott vadászfegyvereit rendezi. „Mondj le róla, mert az anyém ő!... Vagy nem volt e szív a legtisztább, legfőbb szerelemmel telve? hogy az én oltáromon mutassa be a legtöbb áldozatot? Nem bennem és általam élt ő? Térj el követeléseidről hatalmas tündérnő, anyém e leány. Én birtam csupán én, e porladozni készülő szívet, melynek minden dobbanása az anyém volt.“

„Hogyan? Te? Nem, nem Amor. Az ur itt én vagyok. — És fenkölt, sugárzó homlokával a dicsőség lebeg elő, hogy babérkoszoruját a fekete firtökre helyezze. Hideg szigorral néz a két közeledőre s esendes, nyugalmas fenséggel szól: „Én vagyok a dicsőség. A ki megzileli télt poharam itálának egy esepét, hívem marad örökre. Én vagyok a dicsőség, e leány értem küzdött, én vittem a színpad deszkáira, én támogattam a esüggedés perzeiben, én sugaraztam be jelenlétem varázsával álmaim, én hívtam, ő jött. Az anyém ő s én a dicsőség vagyok!“

„Én meg a híuság! s nem engedem át rajongóim egyikét“ — szól közbe kihívólag lépve fel, egy tarkaöltönyű istenasszony, ki kezében tükröt tart.

„Mit akartok ti kábák!“ — folytatja — két ségbe vonhatjátok, hogy e leány az én birtokom? E leány, ki oly vakon és botorul hallgatott esábitó szavaimra? Ki örült híuságában fagnak és az északi szél hideg süvöltéseinek vélt ellentállani, fiatal, gyenge természetével, csakhogy tündöklő, szép fehér nyakát ne kénytelenitessék sötét lepelbe burkolni? Ide-oda futkosott felhevűt, kipiroslott két orezájával a téli levegőn, tele tündövel szívta be a metsző hideget, trillázó madár hangjával bele dalolt, esztelen felhevülésében az északi szél zordon bus üvöltésébe. Tagadhatjátok e még, hogy az én áldozatom ő!“

Eszavakra egy rózsaszín ruhás, ragyogó istenasszony kevély daczozal arcán tesz egy lépést a halvány, pihető haldokló felé, míg fejét visszafordítja, a Híuság felhevült arcára tekintve.

„Miért nem lennél szenvedélyes, heves önző? hisz a híuság vagy! Követeléseid azonban szép tüdér az enyéimmel szemben gyenge alapon állanak. Én az öröm vagyok és gyermekségétől fogva védenezem volt e leány. Szerettem őt. Kétszeresen árasztottam reá bőkezű adományaimat. Mosolyt emeltem két tündöklő szemébe, vidámságot loptam szívébe, derűt ragyogó homlokára, élénk csevegést, dalt, bíbor, rózsajkaira. Ime, nekem tartozik egész életével, távozzatok! Távozzatok — az enyém ő!“

„És az anyém!“ — sutto egy gyászos alak, ki a beteg lábainál térdel.

„Az enyém is, mert én vagyok a lemondás és fájdalom. Mig te testvér örömeid nektárjával kínáltad őt, én ott lakoztam szíve mélyén és nem tudtál kiüzni onnan. Vidám kacagása, dalai után esendes mclázás lepte meg, az én voltam. Ragyogó homlokának derűje alatt a bánat sötét árnya vonult el, az én voltam... a fájdalom. Nem hirdetem győzelmemet, de híven kísértem életének számtalan pillanatát, tehát jogom van hozzá. Magamnak követelem.“

„A szorgalom, a szorgalom!“ — hangzik mellette lágy, esilingelő hangon. „A szorgalom tündére, az én vagyok, az én vagyok. Kis szívében is én lakoztam, serény kezeit én vezettem, szép ajkain dalt fakasztottam, művészetét én fejlesztem. A szorgalom, a szorgalom, az én vagyok!“

„És én a dal, a lyra szelleme Erató!“ — hangzik fájdalmas rezgéssel, olvadékonyan egy nyulánk ifju hangja. Engem hordott ajkain, én fejezem ki vágyait, buját, epedését, örömét, gyötrel-

vesztett, hanem helyesen alkalmazott eszközökkel fog iparkodni a nemesebb értelemben vett civilizáció és humanizmus felé. — ha kevesebb önámítás és több energia mellett iparkodunk a társadalom szenyését rendbe hozni, ha nem rettentünk vissza a gondolattól, sőt kötelességtől, hogy a gazt minden társadalmi rétegből, minden áron — ha kell tüzzel-vassal — irtani kell, akkor, de csakis akkor lehet reményünk a demoralizáció veszedelmesen növekedő árjának gátat vetni s visszaadni a tisztességes társadalmat önmagának, a nyugalomnak; mert míg ez meg nem történik, ki vagyunk szolgáltatva a gazemberek önkényének s a büntények egész légiójának.

Tudnivaló, hogy ezen elv megvalósításához a társadalomnak — fájdalom — előbb egy nagy metamorphosison kell keresztülmennie úgy tetteiben, mint gondolkodásmódjában; de ez is megtörténhetik ha meg lesz az ehhez szükséges erős akarat és szilárd elhatározás. És habár — a mi szinte megfoghatatlan — ezen veszedelmes abnormis állapotok ellen s a viszonyok szanálása érdekében ott, a hol a kezdeményező lépést a legteljesebb joggal várhatnók: a törvényhozásban, eddigelé egyetlen árva szó sem hangzott el, én hiszem és remélem, hogy a mai helyzet tarthatatlanságát a hivatott tényezők is fel fogják ösmerni s a cselekvés terére lépve, megtalálják a megoldás módját, a melylyel a társadalom végre felszabadulhat a tolvajok, rablók és gyilkosok által teremtettt állapotok lidércnyomása alól!

Addig pedig, míg ez bekövetkezik, imára kulesolt kezekkel naponként szent borzalommal sóhajunk fel:

Közbiztonság, közmorál, jöjjön el a te országod!

Vegyes hírek.

— **A szombati farsangi estély.** Utólagosan elhatározottat az is, hogy az estélyen a katonazenekar mellett a helybeli cigányzenekar is játszik, még pedig ez utóbbi kizárólag magyar darabokat.

— **Sorozások a vármegyében.** Az ideai sorozások a következő sorrendben fognak a vármegyében megtartatni: Király-Helmeczen márcz. 11—15-ig, S.-A. Ujhelyben márcz. 17—20-ig, Szerencsen márcz. 22—26, Tokajon márcz. 29—31, Szinnán márcz. 26—30. Homonnán ápr. 8—10. Gálszácsán ápr. 12—14. Nagy-Mihályban a közbeeső ünnepek miatt ápr. 21., 28. és 29-én.

mét, keservét, én szereztem koszorukat számára a dicsőségtől, és ő engem szeretett mindannyitok között a legjobban. A dal, a dal volt éltető szelleme, lelke egy dalban olvadt fel, a szerelem, a lyra dalában — bennem — Eratóban."

Ekkor szétbomlott szárnyaival egy csodaszép istenasszony emelkedik fel a függönyök bitorából, a halkodó fölé hajol és komoran szemléli.

"Eljöttem, hogy visszavegyem tőled azt, a mi rajtad az enyém, a szépséget, melyre többé nincsen szükséged. A sírban elvész a szépség, óh gyermek! ott nem csodálják szemed tisztét, ajkad bitorát, arcod rózsáit. Add vissza azt, a mi az enyém itt. Én követek és előttem háttérbe vonul minden nagyhatalom." Elhallgatt. Mély esend áll be. Csak a művésznek halk hörgése és az anya zokogása hangzik fel, ki térdére borul s eltemeti arcát két kezével. A halkodó fölött, mint szelíd fénnyű, szürke felleg lebeg kiterjesztett két szárnyával, az emlékezet tündére. Ő nem követel, nem vitatkozik, de vonásából mély elhatározás sugárzik elő, míg szelíd részvétellel tekint a halvány arcba. E pillanatban hideg lehetett lebbentni meg a függönyöket és előlép a kaszás esont ember, a halál. Látása a ijedten repked szét a tündérek serege, az ártatlanság, hiúság, dicsőség, öröm, fájdalom, szorgalom, dal és szépség.

Csak az emlékezet marad mozdulatlan, és nagy, szürke szárnyait szétterjesztve, a halottleánykára borul.

Judit.

— **Veszélyes szánkázás.** A bodzás-ujlaki g. kath. lelkész, heverőben levő lovainak megjáratása végett befogatott s nejevel és legidősebb leányával szánkára ült. A lelkész, a nem biztos kezű kocsis mellett maga hajtott. Egy pár kerülés meg is ment békével; egyszer azonban hazafelé menet, a község közepe táján a lovak megriadtak s örült sebességgel ragadták a szánt, míg nem az valami kőb: beleitődvén, a bentülőket mind kidobta. A családanya arczal zuhant egy körakába s ábrázata roppantul összezúzódott. A többiek csekélyebb sérülésben és ijedségben részesültek.

— **Koncert.** A helybeli első és kitünően szervezett zenekar f. évi márcz. 15-én 6-án a Barnai vendéglőben zártkörű koncertet tart, melyre előre is felhívjuk közönségünk figyelmét.

— **Esküvők.** Dr. Mitrovics Gyula a sárospataki ev. ref. főiskola ifjú tanára f. hó 9-én esküdött örök hűséget *Maklári Pap* Ilonkával Maklári Pap Miklós sárospataki főiskolai tanár kedves leányával. — **Harsághy** Nándor, lévai m. kir. pénzügyőri biztos, f. hó 15-én esküdött örök hűséget *Balogh Erzsike* kisasszonynak, Balogh Béla mozdonyvezető leányának Ujhelyben.

— **Az ungrári dohánygyár érdekében** a kassai keresk. és iparkamara is állást foglalt. Legutóbb tartott közgyűlésében elhatározta, hogy a maga részéről minden lehető el fog követni arra nézve, hogy Ungvár a dohánygyárat elnyerje, melyet jobban tudna állandóan járvaló munkásokkal ellátni, mint bármelyik felvidéki város.

— **Halálozás.** Folyó hó 23-án halt meg *Toronszky* András lomnai g. kath. esperes lelkész. A derék, becsületes öreg ur legfőbb érdeme az volt, hogy testétől-lelkétől magyar érzelmeinek vallotta magát. Híveit mindig a hazaszeretetre tanította. A végelgyengülésben elhunyt 80 éves lelkész e hó 25-én, azaz ma fogják a lomnai sarkterben örök nyugalomra kisérni.

— **Megégett gyermek.** Szerencsen f. hó 14-én Sedlák János vasuti váltóór 3 éves kis leánya, míg anyja kiment a tehenet étetni, a szobában gyufával babrálta ruhájától, mely tüzet kapott, úgy összeégett, hogy még az este 11 órakor szörnyű kínok között kiszüvedett.

— **A nagymihályi Casino-egylet** könyvtárnoka ezuton értesíti a könyvtári előfizető tagokat, hogy a folyó héten a szombati könyvtár órák — kivételesen — pénteken lesznek megtartva.

— **Paprálasztás.** Vasárnap érdekes és mozgalmas napja volt az ungvári református hitfelekezetnek: a *Novák* Lajos eltávozása folytán megüresedett lelkészi állást választás útján töltötték be. E választás már régóta erős hullámokat vert, mert két párt állott egymással szemben. Az egyik párt a megyei lelkészekből óhajtott a helyet betölteni, míg a másik idegent keresett; ez az ellentét a helyi sajtóban is meglehetősen szenvedélyességgel adott jelt magáról. A nagy érdeklődés mellett folyt vasárnapi választás az idegen pártot juttatta győzelemre, mert *Komjáthy* Gábor szentesi lelkész választott meg 79 szóval *Szász* István salamoni lelkész 41 szavazata ellenében.

— **Megfulladt.** *Uhrin* Jánost, a Strömpl Gábor cselédjét, a héten halva találták az istállóban. Állítólag megívott három deci spirítust és ennek következtében az istállóban levő trágyalébe esett fejével, honnan nem bírt felkelni és mire észrevették, megfulladt.

— **Elmeeggyógyintézet S.-A.-Ujhelyben.** A Sátoralja-Ujhelyben újonnan felépítendő közkórházzal kapcsolatban — mint biztos forrásból értesülünk — egy 120 elmebeteg befogadására szolgáló tébolydát is fognak felállítani. A tébolyda és kórház telkének megtekintése és egyéb szakszertű vélemények adása czéljából *Niederman* Gyula dr. tébolyda-igazgató f. hó 15-én Budapestre oda érkezett. A tébolyda és kórház remélhetőleg még ez év folyamán fog felépíttetni.

— **A második bécsi küldöttség.** Emlegettük már lapunkban is, hogy a nagymihályi rabbít *Ehrenfeld* Simont meghívta a bécsi hitközség az ottani rabbi állás betöltésére. Most újabbán járt városunkban Bécsből egy négy tagú küldöttség, hogy a rabbít rábíriák a felajánlott állás elfogadására, a ki mindezeideig nem határozott, mert a nagymihályi hitközség sem akarja egy könnyen elereszteni a kedvelt rabbít.

— **A szerencsi nagy czukorgyár** f. hó 16-án reggel dudálással jelezte, hogy 5 havi nagy és szorgalmas működésével ez évi szezonját befejezte. Most ismét 7 hosszú hónapig fog pihenni, tisztítás, javítás és esetleges újítások foglalkozásával, még ezen idő alatt is sok munkásnak ad kenyérkeresetet, a legnagyobb rész azonban a jelzett napon elbocsátatot.

— **Budapest népesedése.** Hazánk fővárosának lakossága évről-évre ürvendesen gyarapodik és a tavalyi összeírás adatai szerint Budapestnek ma 613.782 lakosa van, a mi a 90-iki népszámlálás óta mintegy 100.000 főnyi gyarapodást mutat.

— **Vásáráthelyezés.** A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy az Ungvármegye területéhez tartozó Ubrezs községben a f. évi márcz. hó 17-ére eső országos vásár ez évben kivételesen f. évi márcz. 15-én tartassék meg.

— **Felolvasó-estély.** Sárospatakon a magyar irodalmi önképző-társulat f. hó 20-án egy nagyobb szabású felolvasó-estélyt rendezett a nagyhirű tudós Erdélyi János szobra javára. A felolvasó-estély műsora a következő volt: 1. *Dalok.* Méder Mihálytól. Előadta a főiskolai énekkar. 2. *Prolog.* Irta és előadta Nagy Béla. 3. *Jambo.* Előadta a főiskolai zeneegylet. 4. *Vajda János lyrái költszete.* Irta és felolvasta Kubowich Géza. 5. *Olyan a te dalod.* Huber Károlytól. Előadta a főiskolai énekkar. 6. *Judás.* Irta Várady Antal. Szavalta Farkas Andor. 7. *Quintett.* Előadták: Lábos István, Bay Bertalan, Horváth Dezső, Farkas Andor és Lökös Sándor zeneegyleti tagok. 8. *A kis mama.* Vigjáték I felvonásban. Irta Karezag Vilmos. Személyek: Kocsárdiné Gabriella Debreczeni Jolánka urhölgy, Anna szobaleánya Nagy Boriska urhölgy, Banián Kornél Horváth Dezső, Váradi Sándor Nagy Béla. A sikerült előadásokat reggelig tartó táncz fejezte be. A jövedelem 100—150 ft volt.

— **Furcsa biztosítás baleset ellen.** Sz. Gy. kosarócei földmives hasonnevű fiával butorlézet szállított e hó 16-án a girócei gyárból Homonnára. Miután a városban az apa jól besudálkozott, hazamenet többször próbált lefordulni a szekérről, melynek sem kasja, sem oldalai nem voltak. A fiu, minthogy ő a lovon ült, nem ügyelhetvén az örege, biztosításul két kötőfékkel odakötözte apját a szekertengelyhez, így aztán mindketten baj nélkül hazaértek.

— **Tűz.** Orosz-Porubán e hó 7-én este 6 óra tájban *Lukaesko* András házában tűz ütött ki. A szénatartóban támadt s rövid idő alatt elhamvasztotta a *Lukaesko*, valamint szomszédjának *Hriczkovics* Jánosnak a házat és melléképületeit. A lakosság önfeláldozó oltási igyekezetének köszönhető, hogy több épület nem esett a pusztító elem martalékául. Az épületek nem voltak biztosítva, a kár közel 1000 ft. *Hriczkovics*-nál az nap épen lakodalmat ültek. A tűz oka minden valószínűség szerint gyújtogatás. A vizsgálat folyik.

— **Választás.** A tiszáninneni református egyház-kerület világi főjegyzőjévé — az egyház-községek szavazatával, a kompetensek fölött nagy szótöbbséggel *Dókus* Ernő kir. kamarás, országgyűlési képviselő választott meg.

— **Körözvény.** Megint a következő furcsa körözvényt olvastuk a kassai rendőrkapitányságtól: „879 szám. Körözés. Folyó hó 18-án egy veres szőrű fején fehér színű 7. éves fenálló szarvu tehén megszükött, azóta fel nem található. Felhívtnak erre hivatkozással az arany- és ezüstművesek, pénz- és zálogkölesintézetek, zsibárosok és óráskok, hogy a fentírt tárgyakkal eladás vagy elzalogosítás végett jelentkezett tartoztassák le, amennyiben pedig azok már eladva vagy elzalogosítva lennének, arról a kapitányságot az 1879. évi 40. t. cz. 131. §-ban írt következmények terhe alatt értesíteni szigorú kötelességüknek tartásák."

— **Életunt gyermek.** Király-Helmeczen egy 11 éves gyermek felakasztotta magát. Mikor észrevették, már meg volt dermedve. Az ilyen esetenél méltán gondolkozhat az ember a felett, hogy mi végett oltathja ki életét egy 11 éves gyermek.

Felolvasó szerkesztő:

G Á L V I L M O S.

Kiadó-tulajdonos:

L A N D E S M A N N.

431. sz.
1897.

Árverési hirdmény.

Alulir bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közlir teszi, hogy a budapesti VI. ker. kir. járásbírósg 79074. számú végzésel által *Schwarz A. és fia* javára *Glück Salomon* ellen 112 frt 68 kr. tőke, ennek 1896. évi július hó 1. napjától számítandó 5% kamatai és oddig összesen 36 frt 80 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 310 forintra becsült bolti ártványok és vegyesárukából álló ingóságok nyilvános árverés utján eladtak.

Mely árverésnek az 5913. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis alperesnek nagymihályi lakásán leendő eszközösére **1897. évi márcz. hó 1. napjának délután 3 órája** határidőül kitzitetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek a becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kélt Nagy-Mihályon, 1897. évi febr. hó 19. napján.

Gál Vilmos,

kir. bírósági végrehajtó.

72. sz.
1897. végr.

Árverési hirdmény.

Alulir bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közlir teszi, hogy a nagymihályi kir. járásbírósg 975. számú végzése által a *varanói tokarékpészár* javára *Weinberger Simon és társai* ellen 200 frt tőke, ennek 1896. évi július hó 1. napjától járó 6% kamatai és oddig összesen 47 frt 37 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 340 frtra becsült tehének és szokérből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladtak.

Mely árverésnek a fenti sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis alperes falkusi lakásán leendő eszközösére **1897. év márcz. hó 10. napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitzitetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kélt Nagy-Mihályon, 1897. évi febr. hó 22. napján.

Gál Vilmos,

kir. bír. végrehajtó.

Fényképészet!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, miszerint Nagy-Mihályban, selyem-utca, Freund Mór-fele házban, f. évi márcz. hó 1-én rövid időtartamra

fényképészeti

műtermet

nyitok, amidőn is fényképészeti felvételeket a legkisebb alakutól életnagyságuig a legjutányosabb árszámítás mellett eszközölni szándékozom.

Az általam eszközözendő felvételek a legzölésesebb és a legnagyobb pontosságú kivitelben részesülnek.

Azon reményben, hogy 14 napi itt időzése alatt a nagyérdemű közönség engem pártfogásába részesítend, vagyok

teljes tisztelettel

FRIEDMANN M.

fényképész.

Barnai Andor

a „K o s”-hoz czimzett szállodája

Sztáray gróf kastélya átellenében

Nagy-Mihályon.

Ajánlja kitünő minőségű valódi hamisítatlan, az 1893. évi XXXIII. törvényczikk értelmében kezelt

asztali és csemegeborait

utezai kimérésben mérsékelt árban.

Kitünő minőségű asztali bor	1 liter	42.
" " " "	"	54.
" " " "	"	60.
Feszt-féle <i>Vinai gyöngy</i>	"	1.00.
Hegyaljai szamorodni	"	1.20.
889-iki " " gyógybor	"	1.50.
		200.

Az orvos urak b. figyelmébe!

Tokaji asszú gyógybor	1 liter	3.00.
" " " "	"	4.00.
legf. " " " "	"	5.00.
Ménési veres asszú	"	2.50.
Kitünő ó szilvórium	"	1.10.
Szirmiai régi	"	1.50.

A borok árai nagyobb mennyiség vételénél egyezségeleg olcsóbbak.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy fizletemben **állandóan friss csapolású kőbányai ser, villás reggeli és friss kassai virstli kapható.**

Ebéd, vacsora, hideg és meleg ételek a nap minden szakában étlap szerinti rendes árak mellett kaphatók.

Az utazó közönség szives figyelmébe ajánlom **ujjonnan renovált vendégszobáimat.**

— *Tágas istállók és kocsiszínek.* —

Gyümölcsfa vadoncok és nemes ojtványok eladása.

(Vadoncznál 3-5-10,000 drb vételnél 5-10-15 százalék engedmény!)

A rendkívül gazdag gyökérezetű ületerős vadoncok erősség szerint egyenlő vastagságukra vannak válogatva, mely végtelenül nagy előny a rendelőre nézve, ezen felül az árak is mérsékelték, illetve igen alacsonyak.

3-4-5 éves állandó, vagyis termő helyekre kiültethető és ott azonnal beojtható vadoncok:

I. minőségű	20 mill m. vastag	100-ra	10	forint.
II. " "	15 mill méter	100	5	"
III. " "	12 mill méter	100	2.50	"

Kézbeli nemesítésre alkalmas 2-3 éves vadoncok.

I. minőségű	10 mill	100-ra	2	frt	1000-re	18	frt
II. " "	7 mill	100	1.60	"	1000	14	"
III. " "	6 m.	100	1.20	"	1000	11.50	"

Nyári szemzésre alkalmas 1-2 éves vadoncok.

I. minőségű	5 mill	100-ra	1	frt	1000-re	9-50
II. " "	4 mill	100	0-80	"	1000	7-50
III. " "	3 mill	100	0-60	"	1000	5-50

Vadoncok a következőkből rendelhetők meg: körte, alma, doucin, paradicsom, birs, prunus myrobalana, szent jouljen, kökeny, sarga baraczk, mandula, őszibaraczk, fekete meggy, sajmeggy, prunus mahaleb eper.

A rendelés fogyanatosítása illetve összeállításánál a fenti (vonallal jelzett) méretek pontosan betartatnak.

Gazdasági czélelre alkalmas 4-5 éves (nem ojtott) eperfából igen nagy kézlet van. A csemeték drbjá 25 kr. 100 drb ára 20 frt. 1000 drb ára 170 frt. A gyengébbek aránylag olcsóbbak.

Miadezen vadoncok megrendelhetők

UNGHYÁRY SÁNDOR gyümölcsfa-iskolájában C z e g l é d e n.

Ugyanazak fenti czegnél kaphatók magas törzsű és törpére nevelt körte alma, szilva, őszibaraczk, kajszin, cseresnye meggy, eper, birs és noszpolya csem. is a következő ár mellett

Az 1-2 éves igen szép csemete darabja	15-20	kr.
a 2-3 " " " "	25	"
a 3-4 " " " "	30	"
a 4-5 " " " "	35	"

Nagyobb vételknél árengedmény adatik.

— **!! Tessék árjegyzéket kérni !!** —

Uj vállalat!

!! Meglepő ujdonság !!

Bővebbet a jövő számban.

Megnyitás.

BUDAPESTEN.

BUDAPESTEN.

Ujjonnan, a haladó korszaknak minden tekintetben megfelelőleg a legkényelmesebb és fényes berendezéssel ellátott

DRECHSLER BÉLA

UDVARI KÁVÉHÁZA

IV. KOSSUTH LAJOS-UTCZA 18.

Felül nem múlható látványosság.

Házbérlet.

Özv. Lavotha Vinczéné tulajdonát képező s Nagymihályban a Malom-utczán fekvő 92. ö. i. számú ház 1897. évi április 1-től bérbe adó, esetleg eladó.

A feltételek alulirotnál megtudhatók.

FRÖHLICH GYULA,

ügyvéd.